

Spis treści

Przedmowa	9
CZĘŚĆ PIERWSZA	
Człowiek dorosły jako przedmiot i podmiot współczesnych przemian	11
I. Rozwój dorosłych – Zbigniew Pietrański	13
1. Zmiana warunków rozwoju po okresie dorastania	13
2. Różnice między biologicznym i psychologicznym pojmowaniem rozwoju	14
3. Przejawy i rezerwy rozwoju dorosłych	18
4. Fazy życia i zadania rozwojowe dorosłych	21
5. Mądrość jako szczególne pole potencjalnego rozwoju dorosłych	32
II. Trendy rozwojowe w zachowaniu ludzi dorosłych – Olga Czerniawska	36
1. Istota człowieka współczesnego	37
2. Dojrzewanie do dorosłości	41
3. Dorosłość jako kategoria społeczna	44
III. Filozoficzna koncepcja człowieka współczesnego według E. Fromma i K. Lorenza – Józef Jaroń	47
1. Fromm i Lorenz o naturze ludzkiej	48
2. Homo technicus i krytyka współczesnej cywilizacji w poglądach Fromma i Lorenza	51
3. Problem nowego społeczeństwa i nowego człowieka w koncepcji E. Fromma	54
IV. Globalne wyzwania współczesnej cywilizacji – Tadeusz Wujek	59
1. Problemy porozumienia międzynarodowego, współpracy i pokoju	60
2. Zachwianie równowagi ekologicznej	63
3. Eksplozja demograficzna	69
V. Człowiek dorosły w sytuacji zagrożenia tożsamości	
– Waldemar Kamiński	76
1. Pojęcie tożsamości	76
2. Przyczyny zainteresowania problematyką tożsamości człowieka	78
3. Rodzaje tożsamości	79
4. Zachowanie ludzi dorosłych w warunkach zagrożenia tożsamości	85
5. Zadania edukacji dorosłych	87

VI. Polityka społeczna a edukacja dorosłych – Tadeusz Wujek	90
1. Kwestia społeczna jako przedmiot zainteresowań polityki społecznej	90
2. Związki edukacji dorosłych z polityką społeczną	93
3. Modele polityki społecznej a edukacja dorosłych	95
VII. Edukacja dorosłych i andragogika wobec wyzwań współczesności	
– Tadeusz Lewowicki	99
1. Przemiany ustrojowe a teoria i praktyka edukacji dorosłych	100
2. Próby współczesnego odczytania podstawowego pojmowania edukacji dorosłych	102
3. Funkcje edukacji dorosłych – tradycyjne i nowe wyzwania	103
4. O niektórych powinnościach pedagogiki dorosłych	104
 CZĘŚĆ DRUGA	
Aktywność edukacyjna ludzi dorosłych w różnych kręgach społecznych	107
I. Człowiek dorosły w scenariuszu życia rodzinnego – Tadeusz Pilch	109
1. Świat zewnętrzny a rodzina	110
2. Rozwody i inne przejawy dysfunkcjonalności rodziny	112
3. Sytuacja ekonomiczna polskich rodzin	116
4. Obszary zagrożeń życia rodzinnego	117
5. Perspektywy budowy nowoczesnego systemu pomocy rodzinie i urze- czywistnienia prorodzinnej polityki społecznej	119
II. Edukacja dorosłych a ich praca zawodowa i bezrobocie	
– Stanisław Kaczor	122
1. Współformowanie przez człowieka własnej drogi życiowej	122
2. Przemiany pracy i ich konsekwencje dla życia ludzi dorosłych	124
3. Kształcenie ustawiczne	128
4. Formy i metody edukacji zawodowej dorosłych	132
5. Edukacja dorosłych a bezrobocie	138
6. Rola oświaty dorosłych w przemianach własnościowych w gospodarce ...	146
III. Współżycie ludzi dorosłych w środowisku społecznym	
– Stanisław Kaczor	148
1. Tworzenie społeczeństwa obywatelskiego w ustroju demokratycznym ...	148
2. Obywatelstwo jako rodzaj aktywności społecznej	151
3. Wychowanie i samowychowanie polityczne oraz zadania edukacji dorosłych	153
4. Mass media i inne sposoby komunikacji między ludźmi	156
5. Nieprzystosowanie społeczne i upośledzenie socjalne oraz zadania edukacji dorosłych	159
IV. Aktywność kulturalna ludzi dorosłych i jej zagrożenia – Józef Kargul	161
1. Rola kultury w kształtowaniu tożsamości człowieka	161

2. Zróżnicowanie kulturalne społeczeństwa a wzory aktywności kulturalnej	166
3. Propagowanie modelu człowieka kulturalnego i edukacyjnego wzoru aktywności kulturalnej wyrazem modernistycznej wizji świata	170
4. Posmodernistyczne postrzeganie świata a aktywność kulturalna	174
5. Szanse i ograniczenia edukacji kulturalnej	179
6. Problematyka edukacji kulturalnej dorosłych	182

V. Aktywność krajoznawcza i turystyczna a edukacja dorosłych

– Kazimierz Denek, Lucjan Tuross	188
1. Istota krajoznawstwa i turystyki – Kazimierz Denek	188
2. Wartości kulturotwórcze i wychowawcze krajoznawstwa i turystyki – Kazimierz Denek	192
3. Krajoznawstwo i turystyka jako komponenty zaspokajania potrzeb dorosłych – Kazimierz Denek	195
4. Edukacja zdrowotna dorosłych poprzez aktywność krajoznawczo-turystyczną – Kazimierz Denek	198
5. Wpływ turystyki na intelektualny rozwój dorosłych – Lucjan Tuross	200
6. Wpływ doświadczenia turystycznego na moralny rozwój człowieka dorosłego – Lucjan Tuross	202
7. Wpływ doświadczenia turystycznego na rozwój i wychowanie społeczne dorosłych – Lucjan Tuross	206
8. Wpływ doświadczeń turystycznych na wychowanie estetyczne dorosłych – Lucjan Tuross	209

VI. Edukacja osób „Trzeciego Wieku” – Olga Czerniawska ..... 213 |

1. Starzenie się i starość	213
2. Wychowanie do starości	220
3. Warunki zachowania aktywności do późnych lat życia	222
4. Życiowe problemy ludzi starszych	226
5. Zagadnienia opieki i kultury osób starszych	230
6. Uniwersytety Trzeciego Wieku	232

VII. Edukacja i integracja społeczno-zawodowa osób dorosłych niepełnosprawnych – Jerzy Stochmiałek ..... 237 |

1. Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych	238
2. Edukacja zawodowa i zatrudnienie	240
3. Tendencje rozwojowe edukacji osób dorosłych niepełnosprawnych	243

CZĘŚĆ TRZECIA

Cele, formy i przejawy edukacji w rozwiązywaniu problemów życiowych ludzi dorosłych ..... 245 |

I. Cele, kierunki i funkcje edukacji dorosłych – Tadeusz Aleksander	247
1. Pojęcie i cechy edukacji dorosłych	247
2. Cele i treści edukacji dorosłych	250

3. Kierunki i potrzeby edukacji dorosłych	254
4. Stymulatory i bariery rozwoju edukacji dorosłych	261
5. Podstawowe funkcje edukacji dorosłych	263
II. Proces kształcenia człowieka dorosłego – Józef Skrzypczak	270
1. Kształcenie formalne i nieformalne	270
2. Proces kształcenia dorosłych i jego elementy	275
3. Modernizacja procesu kształcenia	300
III. Współczesne strategie kształcenia dorosłych – Józef Skrzypczak	308
1. Wokół pojęcia strategii kształcenia	308
2. Główne strategie edukacji dorosłych	310
IV. Pracownicy i działacze oświaty dorosłych – Mieczysław Marczuk	318
1. Kształtowanie się pojęcia i ewolucji kategorii nauczyciela ludzi dorosłych	318
2. Pracownicy oświaty dorosłych w Polsce Ludowej	323
3. Próba określenia stanu przydatności nauczycieli edukacji dorosłych w warunkach przemian ustrojowych	326
4. Nauczyciel dorosłych wobec współczesnych i przyszłych wyzwań	328
5. O nowe oblicze nauczyciela dorosłych	337
6. Problemy przygotowania i doskonalenia nauczycieli edukacji dorosłych ..	348

CZĘŚĆ CZWARTA

Andragogika jako nauka o edukacji dorosłych .....

I. Powstanie i rozwój refleksji andragogicznej – Tadeusz Wujek	357
1. Początki myśli naukowej nad całościowym wychowaniem człowieka	357
2. Zarys rozwoju refleksji nad edukacją dorosłych	359
3. Polska myśl andragogiczna	366

II. Andragogika i jej związki interdyscyplinarne – Tadeusz Wujek	391
1. Powstanie i nazwa	391
2. Przedmiot i zadania andragogiki	393
3. Działy andragogiki	399
4. Współdziałanie andragogiki z innymi naukami	401

III. Andragogika i jej metodologiczne dylematy jako dyscypliny naukowej – Mieczysław Malewski	407
1. Płaszczyzna ontologiczna: orientacja przedmiotowa czy problemowa?	409
2. Płaszczyzna epistemologiczna: wiedza instrumentalna czy emancypacja?	414
3. Płaszczyzna metodyczna: badania ilościowe czy jakościowe?	421
4. Próba konkluzji	427

Indeks nazwisk	431
-----------------------------	------------